

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет романської філології і перекладу
Кафедра іспанської і новогрецької філології та перекладу**

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

Олена ЗАЛЄСНОВА

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

«Арабське панування на Піренейському півострові та його вплив на іспанську мову і культуру»

Студентки III курсу групи Млі

06 - 21 Спеціальність 035

Філологія

Спеціалізація 035.051 Романські мови і літератури

(переклад включно), перша – іспанська

Освітня програма Іспанська мова і література,

друга іноземна мова, переклад

Павліченко Анастасії Юріївни

Науковий керівник: доктор
філологічних наук, професор

Данилич В.С

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1 ІСТОРІЯ АРАБСЬКОГО ПАНУВАННЯ НА ІБЕРІЙСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ	4
1.1. Завоювання та основні етапи арабської присутності.....	4
1.2. Соціально-економічні зміни під арабським пануванням.....	6
1.3. Політичні та культурні аспекти влади Аль-Андалус	8
Висновок до розділу 1	10
РОЗДІЛ 2 ВПЛИВ АРАБСЬКОГО ПАНУВАННЯ НА ІСПАНСЬКУ МОВУ ТА КУЛЬТУРУ	11
2.1. Арабські запозичення в іспанській мові.....	11
2.2. Арабський вплив на іспанську архітектуру та мистецтво	14
2.3. Вплив арабської культури на іспанську мову та літературу	16
Висновок до розділу 2	19
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22

ВСТУП

Арабське владарювання на Піренейському півострові є однією з ключових тем у європейській історії, збуджуючи зацікавлення протягом восьми століть, коли мусульманські завойовники контролювали території Іспанії та Португалії, суттєво впливаючи на їхню культуру та мову. Ця тема актуальна з кількох причин. По-перше, вивчення цього періоду дозволяє краще розуміти історичні та культурні зв'язки між Європою та мусульманським світом, які визначили формування сучасного світу. По-друге, арабська присутність на Піренейському півострові мала значний вплив на іспанську мову та культуру, що і донині відображається в різних аспектах іспанського життя. Вивчення цього впливу допомагає розкрити багато особливостей іспанської культури та мови. По-третє, аналіз впливу арабської культури на Піренейський півострів у контексті сучасних міграційних процесів, пов'язаних з арабським світом, може сприяти кращому розумінню та оцінці соціальних та культурних викликів, пов'язаних із інтеграцією мусульманських мігрантів у сучасну іспанську суспільність.

Мета цього дослідження полягає в розкритті впливу арабського владарювання на Піренейському півострові на формування іспанської мови та культури.

Були поставлені наступні **завдання дослідження**:

- Дослідити період завоювання та основні етапи арабської присутності;
- Визначити соціально-економічні зміни під арабським пануванням;
- Дослідити політичні та культурні аспекти влади Аль-Андалус;
- Розкрити арабські запозичення в іспанській мові;
- Розкрити арабський вплив на іспанську архітектуру та мистецтво;

– Визначити арабські елементи в іспанській кухні, музиці та традиціях.

Об'єкт дослідження: період арабського владарювання на Піренейському півострові з VIII по XV століття.

Предмет дослідження: вплив арабської культури і мови на іспанську культуру і мову протягом цього періоду на Піренейському півострові.

Методи дослідження: у даному дослідженні використовувалися такі методи: аналіз і синтез, порівняльне (компаративне) дослідження та контент-аналіз. Аналіз і синтез застосовувалися для виявлення основних закономірностей еволюції арабського владарювання на Піренейському півострові та його впливу на іспанську мову та культуру. Порівняльне дослідження дозволило проаналізувати унікальність лексичних і граматичних структур іспанської та арабської мов і виявити специфічний вплив арабської культури на іспанську мову. Контент-аналіз застосовувався для аналізу літературних творів, що відображають вплив арабської культури на іспанську літературу.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІЯ АРАБСЬКОГО ПАНУВАННЯ НА ІБЕРІЙСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ

1.1. Завоювання та основні етапи арабської присутності

Арабське захоплення Піренейського півострова, розпочате битвою при Гвадалеті у 711 році, стало важливою історичною подією, що суттєво вплинула на регіон та європейську історію. Цей період відомий також як ісламське вторгнення в Іберію. Попередні передумови мусульманського захоплення Піренейського півострова випливають з вторгнення та завоювання саме вестготами, германським народом, у V столітті [1]. Існують кілька версій щодо причини виникнення конфлікту, одна з яких звідки 710 року вестготського короля Родеріка звинуватили в порушенні обіцянки мусульманському управителю Таніту. Інші джерела припускають, що вестготська знать підтримувала Таріка, полководця мусульман, через незадоволення правлінням Родеріка. У будь-якому випадку, Тарік увійшов до Іспанії і зіткнувся з вестготськими військами під проводом Родеріка в битві при Гвадалеті у серпні 711 року, де вестготи були розбиті. Після цього, арабсько-берберська армія на чолі з Таріком перетнула Гібралтарську протоку і висадила на південному узбережжі Іспанії. Наступна перемога над візантійською армією в битві при Гвадалеті відкрила дорогу для швидкого просування вглиб Іспанії і, нарешті, призвела до створення ісламської держави аль-Андалус, яка існувала до XV століття. Вестготи домінували в регіоні протягом століть, але їхня влада була неефективною, що призвело до політичної та соціальної дезінтеграції території. Це було пов'язано з релігійними конфліктами між християнами та юдеями, що спричинило загрозу для суспільства. Деякі джерела стверджують, що Іспанія була підпорядкована північноафриканським територіям Омейядського халіфату, але насправді емірат аль-Андалус був автономною провінцією Омейядського халіфату після іспанського завоювання в 8 столітті [2].

Спочатку центр Омейядського халіфату знаходився в Дамаску, але після перенесення столиці до Багдада в 762 році значна частина влади перейшла до халіфату Аббасидів. Проте емірат аль-Андалус залишався під прямим контролем халіфату до кінця IX століття, коли в Кордові був утворений незалежний халіфат. Таким чином, можна сказати, що аль-Андалус не лише підпорядковувався Омейядському халіфату за його контролем над Північною Африкою, але також був частиною халіфату, керованого і підпорядкованого еміру призначеним халіфом. Ісламська держава, що об'єднувалася з арабським мусульманським світом, існувала на півострові до 1492 року. Протягом історії Іспанії на її території існувало кілька мусульманських держав, найвідомішими з яких є провінції Кордова, Гранада та Севілья.

1.2. Соціально-економічні зміни під арабським пануванням

Під арабським пануванням на Піренейському півострові спостерігалися значні соціально-економічні зміни, що вплинули на життя місцевого населення. Однією з ключових змін була перетворення системи управління та адміністрації. Мусульманські завойовники впровадили нову систему влади, засновану на принципах ісламського закону (шаріату). Це включало створення еміратів та каліфатів, які управляли територіями згідно з мусульманським правом. Такі зміни відображалися на всіх рівнях суспільства, від урядових структур до сільських громад. Крім того, арабське панування призвело до розвитку торгівлі та економіки [3].

Місцеве населення мала доступ до нових ринків і товарів, що сприяло зростанню економічного розвитку. Арабські торгові мережі поширилися на Піренейський півострів, сприяючи обміну товарами та ідеями між різними культурами. Крім того, арабська культура сприяла розвитку науки, освіти та мистецтва, що відіграли важливу роль у формуванні суспільства та культури регіону. Наприклад, арабські учені внесли значний вклад у математику, астрономію та медицину, впливаючи на розвиток наукових знань у Піренейському півострові. У цілому, арабське панування призвело до складних соціально-економічних змін, що вплинули на розвиток регіону та його мешканців протягом восьми століть.

Під арабським пануванням також відбулися значні зміни у структурі суспільства та соціальних відносинах. Мусульманські завойовники впровадили систему державної релігії, що визначала правові та соціальні норми для всього населення. Це призвело до перетворень у системі власності та розподілі суспільних ресурсів. Наприклад, впровадження ісламської системи управління також супроводжувалося створенням системи законів, які регулювали власність, спадщину та інші аспекти суспільного життя. Зміни у системі власності також вплинули на статус інших релігійних та етнічних груп у суспільстві. Наприклад, християнське та єврейське населення отримало статус «дх'иммі», що забезпечував

їм релігійні та соціальні права, але вимагав від них сплати податків та інші обов'язки. Однак, не всі аспекти арабського панування були позитивними для місцевого населення. Наприклад, система податків та обов'язків може бути сприйнята як дискримінаційна для нерелігійних або немусульманських спільнот. Також, неоднаковий доступ до ресурсів та можливостей може призводити до соціальних конфліктів і напруги у суспільстві. У цілому, соціально-економічні зміни під арабським пануванням мали складний та багатогранний характер, що визначило подальший розвиток історії та культури Піренейського півострова [4].

Висновуючи, арабське панування на Піренейському півострові протягом восьми століть суттєво вплинуло на суспільство, економіку та культуру регіону. Цей період історії є складним та багатогранним, оскільки він включав у себе як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, арабське панування сприяло розвитку торгівлі, науки та мистецтва, що збагатило культурний ландшафт регіону та сприяло обміну ідеями між різними культурами. З іншого боку, цей період також супроводжувався соціальними та економічними труднощами, такими як дискримінація та нерівність доступу до ресурсів. Незважаючи на це, арабське панування залишило невід'ємний слід у історії Піренейського півострова, що продовжує впливати на сучасність і формування культурного та історичного образу регіону.

1.3. Політичні та культурні аспекти влади Аль-Андалус

Період, коли Мулук аль-Тава'їф, або королі Таїфа, правили в Андалусії, охоплював X і XI століття. У цей період на території Андалусії існувало кілька невеликих мусульманських держав, відомих як таїфи, що постійно боролися за владу одна з одною. Кожна з цих держав мала власну армію, адміністрацію та економічні структури. Деякі таїфи, такі як Кордовський халіфат і провінція Толедо, були великими, тоді як інші були менш значними. Території, які контролювалися династіями Мулук ат-Тава'їф, включали як міста-держави, так і великі земельні площі. Етнічно вони склалися не лише з арабів (династії Аббасидів і Худхідів), але й з берберів (династії Ахтасидів, Зунунунів, Хамудів і Зиридів). Ці династії часто виникали внаслідок розпаду центральної влади чи конфліктів в ісламському світі. У деяких областях, таких як Тортоса, Денія і на певний час Валенсія, до влади приходили воєначальники-сакариби (колишні раби-християни). Для розширення влади сусідніх територій "апаназькі правителі" шукали союзників, часто залучаючи християн. Наприклад, Умар аль-Мутаваккіль із династії Ахтасидів (1068-1094) запропонував королю Альфонсу VI Леону Кастильському частину своєї території для підтримки у боротьбі проти династії Альморавидів. За кінець XI століття політика "апаназьких правителів" та їхній спосіб життя, який часто відхилявся від ісламських норм, почали викликати неприязнь серед релігійних громад та частин населення.

Після поразки династії Альморавидів, провінційні династії швидко відновили свою владу, але це було тимчасовим, оскільки незабаром на сцену вийшли Альмохади. Початок влади берберської династії Альмохадів у південному Марокко датується 1121 роком і привів до кінця місцевої династії наприкінці XII століття. Альмохади контролювали велику частину Магрибу і Південної Іспанії (Андалусія), вторгалися в Португалію і залишалися на вершині влади в регіоні більше 100 років до того, як їх змінила династія Меліндо наприкінці XIII століття. Їхнє правління було значущим в історії Магрибу, оскільки вони залишили великий вплив на архітектуру та мистецтво та відіграли

важливу роль у поширенні ісламу в регіоні. Проте цей період також супроводжувався війнами, насильством і пригніченням, особливо стосовно немусульманських народів [5].

Династія Бану Ганія, яка правила Андалусією в X столітті, у другий період правління Мулука ат-Тава`іфа, очолювалася Бадісом бен Хабусом, одним з найвидатніших правителів Андалусії. Після падіння династії Альморавидів династія Бану Ганія, яка управляла Балеарськими островами з 1126 по 1203 рік, стала наймогутнішою місцевою династією. Бану Ганія, берберська династія з південного Марокко, оселилася на Майорці, Менорці та Івезі після періоду хаосу, що наступив після падіння династії Альморавидів. Вони зміцнили своє впливове становище, уклавши союз з нормандськими корсарями, які утримували владу понад 75 років. Бану Ганія славилися своєю культурною та економічною активністю, сприяючи миру і порядку на островах. Їхнє правління супроводжувалося війнами та конфліктами з Арагонським королівством. Після підкорення місцевих династій та встановлення влади Альмохадів на Балеарських островах, мусульманське правління тривало до 1287 року, коли король Арагона Яків I завоював острови. Після цього на островах була створена адміністративна система з місцевими представниками та іноземними правителями, а також розпочалося процес інтеграції Балеарських островів у склад Арагонського королівства.

Висновок до розділу 1

У висновку до розділу про історію арабського панування на Іберійському півострові можна зазначити, що дослідження цього періоду розкриває важливі аспекти та наслідки впливу арабської присутності на Іспанію. Завоювання та наступне арабське панування породили значні соціально-економічні та політичні зміни, що відобразилися на культурному ландшафті регіону. Соціально-економічні перетворення відбувалися через розвиток ремесел, торгівлі та сільського господарства, що сприяло збагаченню культурного досвіду і технологій. Політичні та культурні аспекти влади Аль-Андалус підкреслюють складний характер державного устрою та багатошарову культурну та релігійну спадщину, яка вплинула на подальший розвиток іспанського суспільства. В цілому, арабське панування на Іберійському півострові мало значний вплив на формування культурно-історичного обличчя Іспанії та стало важливим етапом у її розвитку.

РОЗДІЛ 2

ВПЛИВ АРАБСЬКОГО ПАНУВАННЯ НА ІСПАНСЬКУ МОВУ ТА КУЛЬТУРУ

2.1. Арабські запозичення в іспанській мові

Арабські завойовники, які володіли Піренейським півостровом протягом тривалого періоду, внесли значний вклад у культурне та мовне спадщини. Важливо відзначити, що в X столітті арабська мова стала обов'язковою для початкової освіти на всій території Іспанії, яка перебувала під арабським впливом. Це призвело до високого рівня грамотності серед іспанського населення, особливо в південно-центральному регіоні, відмінно від арабськомовного світу, де арабська мова та іслам були домінуючими факторами. Проте існували спроби повністю викоринити арабізми з іспанської мови та повернути їй її первісний стан. За словами іспанського лінгвіста та історика мови Рафаеля Лапеса, загальна кількість арабізмів, які були внесені до іспанської мови під час арабського панування, перевищує 8 000 словникових слів та понад 2000 географічних термінів. Ці слова та терміни вводилися поступово, по мірі асиміляції арабів та адаптації іспанців до їхнього способу життя [6].

Слова, які найчастіше запозичувалися, мали відношення до науки, техніки, політики та релігії. Встановлено, що період запозичення арабської лексики був тривалим, а поступово ці слова ввійшли в активний вжиток. У цьому процесі також спостерігалися певні закономірності, які вказують на те, що арабські слова інтегрувалися в іспанську лексико-граматичну структуру з урахуванням системи іспанської мови. Іспанська лексико-граматична структура, далека від безладу, слідує чітким системам. Лінгвісти, що досліджують іспанську арабську мову, виділяють кілька тематичних груп і періодів, коли арабські запозичення проникали до іспанської мови, та розглядають шляхи і способи, якими ці слова були адаптовані.

- Слова, що почали вживатися в іспанську мову безпосередньо після арабського завоювання, охоплюють період з 711 року до середини XI століття. Ці слова часто стосуються сільського господарства, архітектури та географії, а також можуть включати терміни, пов'язані з релігією, культурою та звичаями арабів.

- Слова, що використовувалися протягом періоду халіфату, династії Альморавидів, першої династії Альмохадів і часу "великої" Реконкісти, охоплюють від середини XI до початку XIII століття. Під час цього періоду арабська мова активно використовувалася у різних сферах життя, включаючи науку, філософію, медицину, математику та поезію. В іспанську мову в цей період було введено багато термінів і термінів, пов'язаних з цими галузями знань.

- Мова, яка використовувалася під час завершення війни, що призвела до перемоги Кастилії і подальшого розквіту кастильської мови, охоплює період з початку до кінця 13 століття. Цей третій період спричинив широке поширення іспанської мови і зменшення впливу арабської. Проте багато слів і виразів з арабської мови залишилися в іспанській мові, збагачуючи її лексикон і культурний спадок. Арабські запозичення першого періоду розповсюдилися від Галісії до Каталонії [7].

У той же час значна частина арабської лексики першого періоду втратила свою актуальність у мові, а ті, що збереглися, все ще широко використовуються, оскільки часто відображають поняття, пов'язані з економікою, сімейним життям, промисловістю, адміністрацією та військовою справою. Деякі з найпоширеніших арабізмів у іспанській мові включають такі слова, як "aceituna" (маслина), "asequia" (канал для зрошення), "aduana" (митниця), "alcázar" (фортеця), "algoritmo" (алгоритм), "almohada" (подушка), "arroz" (рис) та "azúcar" (цукор).

Крім того, існує безліч арабських прізвищ, які і досі використовуються в Іспанії та інших іспаномовних країнах, таких як Альварес (Alvarez), Бенітес (Benitez), Мартінес (Martinez), Рамірес (Ramirez) та інші.

Більша частина арабської лексики другого періоду залишилася в іспанській мові. У цей період було введено велику кількість слів, пов'язаних з адміністративними, офіційними та військовими питаннями. Запозичення повсякденної мови, технічних термінів та термінології менш розповсюджені. Наприклад: "alcalde" (мер), "almirante" (адмірал), "azar" (випадковість), "azarar" (турбувати), "jardín" (сад), "zumo" (сік).

У третьому періоді, а саме в XIII столітті, поширення арабізмів відбувалося наступним чином. Незважаючи на те, що кількість військових термінів зменшилася, вони почали використовуватися в різних аспектах повсякденного життя. У цей період з'явилося величезне число медичних, наукових, технічних термінів, а також назв рослин і тварин, аграрних і торговельних термінів. Наприклад, "almacén" (склад, сховище) походить від "al-ma zan" (склад, магазин); "aceite" (олія) - від "az-zaıt" (олія); "arroz" (рис) - від "aruz" (рис); "alcohol" (алкоголь) - від "al-kuḥul" (сурьма); "jarabe" (сироп) - від "sharab" (напій, вино); "cifra" (цифра, показник) - від "ifn" (нуль); "algebra" (алгебра) - від "al-jabr" (возз'єднання); "algoritmo" (алгоритм) - від "al-awārizmīyū" (хорезмієць) та інші.

2.2. Арабський вплив на іспанську архітектуру та мистецтво

Після завоювання арабами Іспанії, країна залишила за собою численні сліди їхньої присутності. Крім багатого спадщини в музиці, мові та кулінарії, вона також має значний архітектурний наслідок. Незважаючи на те, що деякі пам'ятки були безповоротно втрачені, багато з них збереглися й доступні для відвідування. Ось лише декілька прикладів:

1. Альгамбра, Гранада - цей вражаючий архітектурний комплекс є однією з останніх свідчень арабської спадщини, залишеної християнам. Вважається, що він символізує кінець епохи величного арабського владарювання, що тривало 700 років. Альгамбра виділяється серед інших середньовічних резиденцій своїми трьома розкішними палацами (четвертий був побудований християнським королем) та чарівним садом з численними фонтанами [8].

2. Мусульманський храм (Mezquita \ Джамія) у Кордові - Мезкіта була зведена Абд ар-Рахманом I в VIII столітті. Пізніше, у XI столітті, до мечеті додавалися будівлі інших правителів, хоча вони постійно модифікували початкові плани. У наступні роки всередині мечеті був побудований готичний християнський собор, і Мезкіта стала надзвичайною за розміром. Її візитною карткою стала подвійна арка і міхраб, що вказує напрямок до Мекки. Міхраб є важливим елементом ісламської архітектури, який допомагає мусульманам орієнтуватися під час молитви.

Альхаферія в Сарагосі - мусульманська фортеця, що існує на цьому місці ще з 9 століття, і головна вежа нинішнього комплексу, Вежа Пошани (Трубадур), збереглася до наших днів. Проте між 1041 (або 1065) та 1081 роками місцевий правитель Абу Джа'фар аль-Муктадір перетворив її на свою державну резиденцію, яку потім перебудовували та розширювали християнські королі. З 1593 року вона знову стала фортецею та зазнала значних реконструкцій. Місто було зруйноване наполеонівськими військами у 1592 році, після чого воно продовжувало відновлюватися протягом усього XIX століття. У 1931 році його офіційно оголосили пам'яткою історії. Реставраційні роботи тривали з 1947 по

1985 рік, коли мавританська частина будівлі була відновлена з максимальною кількістю автентичних елементів, як вираз поваги до його творців. Сьогодні Альхаферія використовується як резиденція арагонського парламенту, тому багато кімнат було модернізовано.

Середньовічна арабська культура, що процвітала на іспанських землях протягом численних століть, залишила значний вплив на іспанську архітектуру, літературу та мистецтво. Мусульманські правителі спорудили вражаючі палаци, мечеті та фортеці, які й дотепер є важливими культурними спадщинами Іспанії. Однак із початком християнського панування в країні арабська культура та архітектура почали витіснятися християнським стилем. Це призвело до перебудови чи знищення багатьох ісламських споруд, а їхні матеріали використовувалися для будівництва нових християнських споруд [9].

Важливо зазначити, що під час мусульманського владарювання в Іспанії (від VIII до XV століття) арабська мова була домінуючою мовою у сферах політики та культури, що знайшло відображення в творчості того періоду. Арабські вчені та письменники, що залишалися на іспанських землях, внесли свою культуру та мову в іспанську літературу. Вони залишили свій слід у таких жанрах, як поезія, проза, філософія та наука. Іспанські поети й письменники використовували арабські витвори, граматику та стилістику, перекладаючи арабські твори на іспанську мову. Це сприяло виникненню унікального стилю, що поєднав арабські та іспанські літературні традиції.

2.3. Вплив арабської культури на іспанську мову та літературу

Конкістадори привнесли в Іспанію арабську мову і культуру, що панували у східних регіонах Халіфату. Місцеве населення Іспанії частково асимілювалося та перейшло на мову завойовників. Культурний розвиток Андалусії став результатом глибоких взаємозв'язків зі східними регіонами Халіфату та впливу культурних традицій завойованих територій іспанських римлян. Разом із конкістадорами до Іспанії проникла арабська література, яка незабаром почала розвиватися самостійно, відокремившись від літературного контексту східних регіонів Халіфату.

Історію арабської літератури в Іспанії можна розділити на три основні періоди [10]:

1. Час становлення андалуської літератури (від VIII століття до кінця X століття).
2. Період розквіту (XI - друга половина XII століття).
3. Час занепаду (від кінця XII до XV століття).

Культурний розквіт Кордови в середині VIII століття відзначався сприянням освічених правителів розвитку традиційної літератури. У цей період арабські завойовники, сповнені традицій бедуїнів, складали короткі вірші, які вшановували досягнення своїх племен, виражали тугу за загиблими і сум за рідною землею на Сході. Першим літературним твором андалузійців, що зберігся до нашого часу, є поема "Чужинець" (755-788 рр.) еміра Абд ар-Рахмана I, у якій він висловлює своє прощання з Батьківщиною.

Зір'яб (пом. 857), співак, музикант і актор перського походження, прибув до Кордови з Багдада і відіграв важливу роль у розвитку андалузійської літератури і мистецтва. Він привіз із собою культуру читання віршів з музичним супроводом на іспанські землі, і з того часу андалузійська поезія тісно перепліталася з музикою. Наприкінці IX століття з'явилася андалузська римована поезія (мувашшах), що слово означає "оперезаний". Поява цієї поезії в Андалусії пояснюється впливом романської народної пісенної традиції, яка була принесена

арабізованими народами Іспанії. Кожна строфа (даур) мувашшаха складається з кількох віршів, які римуються один з одним, але не римуються з іншими віршами, і куфла (приспів), що складається з кількох рядків, які можуть римуватися або не римуватися один з одним, але завжди римуються з відповідними рядками куфла в інших віршах. Повний мувашшах зазвичай складається з шести приспівів і п'яти віршів, а останній приспів (харджа) є найвиразнішою частиною та завершенням мувашшаха.

Політичні та релігійні перетворення, що відбувалися в Багдаді, не сягнули Кордови, де на той час правили освічені халіфи, такі як Абд Ар-Рахман III (912-961) та Аль-Гакам II (961-976), які активно підтримували літературу та науку. Важливою постаттю у формуванні андалузійської літератури був панегірист Ібн Арахман III (890-940), який написав вірші у традиційних жанрах та створив антологію "аль-Ікд аль-Фарид" ("Намисто") з 25 розділами. У цій антології Ібн Абд Рабхі представив різноманітний матеріал, який можна віднести до літератури адабу - арабської літератури, що базується на високій культурі, етикеті та естетиці. "Намисто" було популярним не лише в Андалусії, а й у східних областях Халіфату [11].

Ібн Хані (938-973) виділяється у андалузійській поезії X століття. Прихильник шіїтської віри, він був змушений емігрувати до Північної Африки через несхвалення його поглядів серед ортодоксальних сунітських духовних лідерів у Севільї. Ібн Хані написав близько 60 віршів, в яких переважали хвалебні мотиви, а його поезія відзначалася великою кількістю песимістичних афоризмів.

Ібн Шухайд (992-1035), поет і прозаїк з Кордови, створив ряд витончених панегіриків і ліричних поезій, а його прозові листи про духи і людську подвійність стали відомими шедеврами, що визначили андалузійську літературну критику. "Послання" Ібн Шухайда, схоже на "Листи прощення" аль-Ма'арі, критикує твори різних поетів і прозаїків у світі духів, наслідуючи їхній стиль.

Після розпаду Кордовського халіфату у другій половині XI століття Андалусія стала центром літературної активності. Поряд з Кордовою виникли різноманітні князівства, такі як Севілья, Бадахос, Валенсія, Мурсія, Майорка, Хаєн, Гранада, Толедо та Альмерія. Цей новий етап у розвитку андалузської літератури характеризується активним використанням місцевої іспанської тематики, на додачу до традиційних східних арабських жанрів, які домінували раніше. Андалуська література стає іспано-арабською літературою.

Тема туги за втраченою східною Батьківщиною, яка була домінуючою у попередній епоху, змінюється на тему любові до Андалусії. Андалузська поезія залишається вірною усім традиційним арабським жанрам. Панегірики і сатири відображають вплив традиційної східноарабської поезії, але в любовній ліриці, гумористичних творах і описах природи традиції зазнають змін [12].

Один з найпопулярніших жанрів андалузської поезії - це васф (опис). Мальовничі пейзажі Іспанії, такі як луки, річки, озера, гори, сади й парки, стають предметом захоплення поетів. Описи моря і човнів з'являються в арабській поезії вперше. Чудова архітектура іспанських міст, вишукана зброя, квіти й тканини, бенкети при дворах феодалних князів Андалусії, музика, танці, ігри та розваги - все це привертає увагу поетів.

З кінця XI століття андалузські поети виражають свої роздуми на тлі трагічної долі арабів в Іспанії з особливою щирістю. Серед пізніх письменників Кордовського халіфату виділяється поет і вчений Ібн Хазм, який став піонером розквіту арабської літератури в Іспанії.

Висновок до розділу 2

У цьому розділі було розглянуто значний вплив арабського панування на іспанську мову та культуру. Арабська мова внесла значний внесок у формування іспанської мови шляхом запозичень і фонетичних впливів. Зокрема, багато слів арабського походження стали невід'ємною частиною іспанського словника, що свідчить про глибоку історичну зв'язаність між двома культурами.

Крім того, арабське панування залишило свій слід у іспанській архітектурі та мистецтві. Мусульманські архітектори та митці сприяли будівництву вражаючих споруд, таких як мечеті, палаці та фортеці, які досі є важливими культурними пам'ятками Іспанії. Арабське мистецтво й архітектура сповнені вишуканості та складності, що відображає багатство та розмаїття культури.

Крім цього, арабська культура залишила відбиток у іспанській кухні, музиці та традиціях. Смаки, мелодії та звичаї, запозичені від арабських попередників, додали різноманіття та колориту іспанській культурі.

Отже, арабське панування в Іспанії має значний вплив на розвиток іспанської мови, архітектури, мистецтва, кухні та традицій, створюючи унікальне культурне спадщина, яке досліджується та цінується досі.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Арабське захоплення Піренейського півострова, розпочавши з битви під Гвадалетою у 711 році, стало переломною історичною подією, що суттєво вплинула на розвиток регіону та європейську історію. Це завоювання, відоме також як ісламське вторгнення в Іберію, створило нову політичну та соціокультурну реальність, яка змінила обличчя півострова.

Протягом століть перед арабським захопленням, регіоном домінували вестготи, але їхня недієвість управління призвела до політичної та соціальної дезінтеграції, що сприяло успіху арабської окупації. Незважаючи на ілюзію єдності халіфату, внутрішні розбрати між арабами та берберами відображали складні релігійні, расові та племінні динаміки.

Арабські завоювачі принесли на півострів свою культуру, мову, традиції та спосіб життя. Іспанська мова була збагачена арабськими запозиченнями, а освіта арабською мовою стала загальноприйнятною на всій території, що контролювалася арабами.

У сфері культури й освіти арабське панування також відзначалося розвитком філософії, літератури та наукових знань. Осередки, де зібрався розум арабського світу, сприяли обміну ідеями та створенню нових теорій.

Релігійні та політичні витоки Реконкісти також можна прослідкувати до впливу пап римських, які координували зусилля феодалів та лицарів у боротьбі проти маврів на Піренейському півострові.

Отже, арабське захоплення Піренейського півострова відіграло вирішальну роль у формуванні сучасної іспанської культури та історії, залишаючи свій слід у різних аспектах життя регіону.

Арабське панування також відбилося на архітектурі та мистецтві Піренейського півострова. Завдяки арабському впливу виникли унікальні архітектурні шедеври, такі як Альгамбра в Гранаді та Мезкіта в Кордові, які вважаються символами арабської культури в Іспанії. Арабські митці та

ремісники також внесли величезний внесок у розвиток різноманітних мистецьких галузей, від кераміки та стіклярства до ткацтва та обробки металу.

У сфері кулінарії арабське панування принесло багато нових страв, інгредієнтів та технік приготування, які стали невід'ємною частиною іспанської кухні. Особливо відомою стала використання таких продуктів, як мигдаль, інжир, рис та спеції, як шафран та куркума, що додавали особливий смак і аромат стравам.

Таким чином, арабське панування на Піренейському півострові суттєво вплинуло на різноманітні аспекти життя та культури Іспанії, залишивши незабутній слід, який продовжує відігравати важливу роль у формуванні сучасної ідентичності країни.

Крім того, арабське панування привнесло в іспанську культуру нові музичні і танцювальні традиції, які стали невід'ємною частиною місцевого фольклору та святкувань. Ці елементи впливу можна побачити у різних музичних інструментах, таких як арабський лютня або дарбука, а також у ритміках і мелодіях, які досі присутні в іспанській народній музиці.

Наприкінці, арабське панування також відіграло важливу роль у формуванні ісламської спільноти в Іспанії, що вплинуло на релігійні, соціальні та культурні аспекти суспільства. Залишки цього впливу можна побачити в архітектурі мечетей, в мові та звичаях, які перейшли від арабських жителів до іспанських мусульман.

Отже, арабська окупація Піренейського півострова відіграла надзвичайно важливу роль у формуванні історії, культури та суспільства Іспанії, а її вплив можна відстежити у багатьох аспектах життя сучасної країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ali Abdel-Latif. (2018). ARABISMOS EN EL ESPAÑOL ACTUAL: TRADUCCIÓN, LENGUA E IMAGEN // Nueva revista del Pacífico.
2. Carreter F.L. (1953). Diccionario de términos filológicos. Madrid: Gredos.
3. Diccionario de la Lengua Española. (2001). (22a ed.). Madrid, Espasa.
4. Diccionario de Palabras Españolas de Origen Árabe. (2003 – 2019). – URL: <http://www.arabespanol.org/andalus/palabras.htm#V>
5. Erichsen G. (2005). Arabic words abundant in Spanish. London.
6. Lacomba J. (2005). La inmigracion musulmana en España. Insercion y dinamicas comunitarias en el espacio local // Migraciones. – Madrid.
7. Багана Ж. (2014). Заимствования испанского языка в лингвокультурном аспекте / Ж. Багана, Д.Н. Еркова. М.: Инфра-М.
8. Фильштинский И. М. Арабская литература в Испании (андалусская литература) VIII—XIII вв. // История всемирной литературы: В 8 томах / АН СССР; Ин-т мировой лит. им. А. М. Горького. — М.: Наука, 1983—1994. — На титл. л. изд.: История всемирной литературы: в 9 т. Т. 2. — 1984. — С. 240— 248. <http://feb-web.ru/feb/ivl/v12/v12-2402.htm>
9. Perez-Dias V., Alvarez-Miranda B., Chalia E. (2004). La inmigracion musulmana en Europa. Turcos en Alemania, argelinos en Francia y marroquis en España. – Madrid: Fundación «la Caixa».
10. Ramirez A., Mijares L. (2005). Gestion del islam y de la inmigracion en Europa: tres estudios de caso // Migraciones. – Madrid.
11. Salloum, Habeeb. (n.d.). Arabic contributions to the Spanish language. Retrieved from http://www.alhewar.net/Basket/Habeeb_Salloum_Spanish_Language.htm
12. Sanchez Nogales J.L. (2004). El islam entre nosotros. Cristianismo e islam en España. – Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos.